

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМАТИКА

На сьогодні на підприємствах будь-якої форми власності, величини або напрямку діяльності існує проблема організації обліку. Тільки чітко продумана та правильно організована система обліку господарської діяльності дає змогу отримувати достовірну, своєчасну інформацію, на основі якої здійснюється прийняття управлінських рішень.

Основною метою і завданням бухгалтерського обліку на будь-якому підприємстві є сприяння отриманню максимального прибутку після сплати всіх податків та збереження майна власника.

Хоча система бухгалтерського обліку повністю направлена на реалізацію визначеної мети, її значення та можливості щодо надання необхідної інформації та можливості здійснення впливу на фінансовий результат ще не оцінені в повній мірі.

Питанням організації облікового процесу присвячена значна кількість праць вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема Ф.Ф. Бутинець, В.П. Завгородній, С.М. Лайчук, В.С. Лень, Л.Г. Овінська, Н.М. Малюга, М.С. Пушкар, С.В. Свірко, В.В. Сопко та ін.

У рамках будь-якої діяльності ключовим елементом ефективності діяльності підприємства є саме правильна організація обліку. Дослідивши автореферати деяких дисертацій, захищених в Україні, узагальнено проблемні питання, які піднімалися і досліджувалися науковцями (табл.1).

Таблиця 1

Систематизація основних проблемних питань теорії організації бухгалтерського обліку, які досліджені в авторефератах дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю «блік і аудит»

Об'єкт дослідження	Кількість, шт.	Питома вага, %
Уточнення категорійно-понятійного апарату	12	32
Організація обліку на виробничих підприємствах	8	22
Організація обліку в умовах аутсорсингу	4	12
Організація обліку в умовах комп'ютеризації	4	12
Організація обліку в умовах ризику	8	22
Разом	36	100

Узагальнення, зроблені в таблиці, є підставою для висновку про те, що значна увага приділяється вченими уточненню категорійно-понятійного апарату. Дана ситуація спричинена перш за все тим, що основою вирішення більшості проблемних питань, які виникають в практичній діяльності підприємств, є теоретична база.

Лише після уточнення змісту певного поняття на основі дослідження праць вітчизняних та закордонних вчених, довідкової літератури дослідник чи науковець зможе глибше зрозуміти та обґрунтувати його смислову сутність, зрозуміти значення в сучасних умовах господарювання. Дослідження напрацювань вітчизняних науковців є підставою для висновку про те, що найчастіше зустрічається уточнення понять «блікова політика», «організація бухгалтерського обліку», «організація облікового процесу».

Частина авторів виділяє певні проблеми на законодавчому рівні. Взагалі, нормативних документів, які регулюють організацію облікового процесу, на сьогоднішній день є достатньо. Але не слід забувати, що бухгалтерський облік зазнає постійних змін. Це пов'язано із постійною зміною законодавчих та нормативних актів, із удосконаленням бухгалтерських програм та, головним чином, переходом до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Тому, потрібно зазначити, що для ефективної організації бухгалтерського обліку на будь-якому підприємстві необхідно бути в курсі усіх змін, які відбуваються в економічному та інформаційному середовищі для того, аби мати змогу вчасно впровадити ці зміни та отримати від цього максимальний ефект.

Інші автори виділяють проблему організації бухгалтерського обліку в умовах комп'ютеризації. Застосування комп'ютерної техніки вносить значні зміни до організації бухгалтерського обліку. Дані зміни пов'язані із необхідністю збільшення швидкості надання фінансової інформації про підприємство (складання звітності), можливістю оперативної передачі даних до вищих інстанцій.

Також значна увага приділяється виділенню проблем організації обліку на сільськогосподарських підприємствах. За результатами узагальнення та групування, критерії вибору форми ведення

бухгалтерського обліку визначено, що основними з них є чисельність працюючих та особливості діяльності підприємства.

Слід звернути увагу на публікації авторів, що стосуються проблеми пошуку шляхів удосконалення облікового процесу та облікової політики, а також дослідження факторів впливу на процес організації обліку в загальному. Дослідження облікової політики є необхідним, оскільки існує безліч варіантів ведення обліку та кожен варіант окремо впливає на доходи і витрати та, безпосередньо, на прибуток.

Фактично лише керівник визначає особливості організації обліку на підприємстві, виходячи з власних переконань. Проте для ефективної та раціональної організації обліку необхідним є також вивчення та врахування особливостей діяльності конкретного підприємства.

Питання удосконалення форм ведення бухгалтерського обліку було актуальним за часів Радянського Союзу, і досліджується багатьма науковцями сьогодні. За умов незалежності значна диференціація галузей, в яких здійснюють діяльність малі підприємства, сприяє тому, що найбільшу питому вагу у визначенні шляхів удосконалення форм обліку займають саме дані підприємства.

Оскільки бухгалтерський облік трактується також як система, яка є сукупністю елементів певного змісту, які пов'язані між собою і об'єднані регулярною взаємодією, слід зауважити, що якщо автори розглядають поняття «організація облікового процесу», то паралельно слід розглянути поняття «організація бухгалтерського обліку як системи». Виходячи з викладеного вище, науковцями В.В. Лангазовою та І.І. Стеців визначені складові даних понять.

В.В. Лангазова виділяє методологічні (предмет і об'єкти, функції і завдання, елементи методу, приййоми та засоби обліку), технологічні (жива праця, предмети та засоби праці) та організаційно-структурні (форма обліку та організаційна структура облікової служби). Тобто на сьогодні відсутнє чітке визначення складових організації облікового процесу.

І.І. Стеців, базуючись на системі класифікації операцій, структуру облікового процесу розглядає за двома розрізами: за економічним змістом інформації, яку формують операції і за видами операцій та метою їх виконання, тому складові організації облікового процесу відрізняються порівняно зі складовими, які виділяє В.В. Лангазова.

Напрацювання вітчизняних вчених у сфері питань організації бухгалтерського обліку найчастіше досліджуються в розрізі виділених нами груп. Основні результати дисертаційних досліджень спрямовані на визначення невідповідності існуючих засад організації бухгалтерського обліку критеріям реформування економіки та удосконаленню організації облікового апарату підприємств за різними класифікаційними ознаками.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві в усіх своїх складових покликана забезпечити оптимальне та ефективне функціонування системи бухгалтерського обліку завдяки реалізації усіх її напрямів, а облікова політика є гарантом забезпечення системної організації бухгалтерського обліку та основою для забезпечення ефективного управління підприємства.

Отже, можемо визначити організацію бухгалтерського обліку як елемент функції управління підприємством, що полягає в цілеспрямованій діяльності керівника та постійному впорядкуванні і удосконаленні системи бухгалтерського обліку з метою забезпечення обліковою інформацією зовнішніх та внутрішніх користувачів, на основі якої будуть прийматись результативні управлінські рішення оперативного та стратегічного характеру. Для досягнення ефективного функціонування системи бухгалтерського обліку у всіх її напрямках необхідна кваліфікована організація бухгалтерського обліку, регламентована наказом про облікову політику підприємства.